

QUE SERA,
ETCETERA

QUE SERA, ETCETERA

Min of meer gebaseerd op al dan niet waargebeurde feiten

Sander Vanackere

Schrijver: Sander Vanackere
Coverontwerp: Kiwi Liberdade Sagrada
(@kiwiwallarts)
ISBN: 9789464354027
©Sander Vanackere

*'If only I could feel
The sound of the sparrows
& feel childhood
Pulling me back again'*

- Jim Morrison

I

Ik stond om vierenhalf 's morgens op een parking in Mechelen. Londen, drie dagen. Ik ben graag op andere plaatsen, in andere landen - maar ik reis er niet graag naartoe. Vroeger was dat anders en kon ik van de reis zelf genieten; ondertussen ergerde ik me telkens dood aan de ontelbare variabelen die even onvermijdelijk als essentieel zijn. Een busreis was echter lang geleden, en ik had er enigszins naar uitgekeken. Drie boeken meegenomen, ontbijt vergeten - maar we zouden wel ergens stoppen onderweg naar Calais - en goed gemoed, ondanks het vroege uur. Ik was niet de enige die hier zou opstappen, en omdat er de vorige week te weinig passagiers waren geweest, werden de twee groepen samengevoegd. Gegarandeerd een volle bus dus. Ik begon toch even te twijfelen, aangezien "veel mensen op één plek" - en misschien wel gewoon mensen in het algemeen - zowat hét scenario van mijn grootste nachtmerrie is. Ik begon me de gewoonlijke bustaferelen - die ik tot nu toe op enigszins naïeve wijze had kunnen vergeten - voor de geest te halen, en een lichte paniek stak op in mijn borstkas, daar net boven de maag, zo ongeveer. Een spitse en warme steek van proactieve ergernis maakte zich daar bekend, en ik inhaleerde diep voor een welvertrouwde zucht - een soort zucht die wel meer mensen delen, een zucht die meer duidelijk maakt dan woorden ooit zouden kunnen.

Soms doe ik het blijkbaar zonder reden, zuchten. Het is dan ook zo leuk om te doen. Al meerdere malen heb ik mensen ervan

moeten verzekeren dat ik *gewoon een zuchter ben*, al begint dat ondertussen ook wel meer en meer op een excuus te lijken – blijkbaar doe ik het vaker dan ik denk. Soms denk ik dat ik gewoon een ademprobleem heb. Astma heb ik al, het zou dus zomaar kunnen. Zo heb ik eens gelezen dat overmatig zuchten een teken van een angststoornis kan zijn, óf van een respiratoire disfunctie. Zuchten zou in dat eerste geval een manier zijn om stress te verlichten, maar zou na een tijdje ook doodleuk de angststoornis erger maken. Een betere metafoor voor het overgrote deel van menselijke activiteit kan ik me zo meteen niet inbeelden. Blijkbaar zucht de mens zo’n twaalf keer per uur, en zouden we zonder die twaalf keer zuchten simpelweg doodvallen – iets met de longblaasjes die zouden inklappen. Biologische verklaringen daargelaten lijkt zuchten soms op een uiting van die constante onderstroom van existentiële ergernis, twijfel en verwarring, onzekerheid. Met daarna misschien een nasmaak van onwillige en wrange instemming, van het zich erbij neerleggen. *La nausée* die zichzelf toch – als het dan echt eerder onbewust moet – de wereld injaagt, zich enigszins kenbaar maakt. En dat twaalf keer per uur.

De lege parking werd plots verlicht. De lichten van een bus deinden op en neer over het oneven beton en ik zag een gedrukte witte schim in de felverlichte cabine zitten. De bus kwam dichterbij, en nu stak de schim ook een vlezig en roze rechterarm in de lucht. Ik beantwoordde met een opgestoken wijsvinger terwijl de bus piepend tot stilstand kwam. Een klassieke dubbeldekker, goed materiaal. De deuren gingen

meteen met een gesynchroniseerd gesis open, voor- en achterkant. De man die net nog een spookachtige witte schim was - het wit was zijn met bedrijfslogo bedrukte polo - stapte uit en begroette mij een tweede maal, deze keer met een voor het vroege uur ongepaste energie, en met een perfect afgemeten Brussels accent.

"Goeiemergend, ik zen de Juul!"

Geen handdruk. De compacte chauffeur greep al naar mijn bagage en droeg deze naar de achterkant van de bus. Hij was kaal, en binnen ongeveer 72 uur zou ik ontdekken dat bijna alle buschauffeurs kaal of kalend zijn. Althans, dat zou na afloop van deze reis mijn bescheiden en beperkte ervaring zijn - ik wil niemand schofferen, dat spreekt voor zich. Nu pas dacht ik eraan: had ik alles wel in de juiste zak gestoken? Zoals het geld dat ik straks op de ferry zou moeten wisselen? Mijn laksheid inzake het overzicht bewaren speelt soms magistraal tennis met mijn licht paranoïde neiging om op het laatste moment aan alles te twijfelen. Het lijkt een minder dan ideale combinatie: ofwel volledige laks- en nalatigheid, waarbij ik mij ook over niets zorgen maak, ofwel een volledige overgave aan de obsessief compulsieve paranoia waarbij ik te allen tijde het overzicht bewaar - één van die twee brengt een zekere balans aan, een zekerheid. De vraag of dat dan ook een gezonde balans zou zijn, blijft onbeantwoord - maar er heerst op z'n minst een leefbaar evenwicht. De onfortuinlijke combinatie die ik zelf huis - die irritante *contradictio in essentia* - zorgt voor een hemeltemgend onevenwicht.

Juul was een stijlvolle tien minuten voor het vertrek de parking komen oprijden, dus moesten we nog even wachten op de andere passagiers. De kleine opgewondenheid die ik toen nog ervaarde bij het wachten op onbekende reisgenoten zou weldra - zo binnen een goed uur en half - zielig en nietszeggend wegsterven, maar op dat moment was ik best wel nieuwsgierig. Ik bedacht me dat het belangrijkste criterium voor goed gezelschap op het eerste gezicht best wel eens *leeftijd* zou kunnen zijn, maar die gedachte schudde ik snel van me af. Het mag duidelijk zijn dat het voor de menselijke soort niet al te veel uitmaakt hoe oud men is - op elke leeftijd kan men een teleurstellende persoonlijkheid cultiveren. Zo maakt het dan ook niet uit of je omgaat met mensen van je eigen leeftijdscategorie, want slechte mensen hebben eigenlijk geen leeftijd. Net zomin als goede mensen, overigens. Er kwamen twee auto's de parking opgereden, en Juul en ik - we hadden al die tijd in stilte staan roken - wisselden een blik. Ik stapte de bus alvast op, terwijl Juul aan de achterkant van de bus ging staan wachten. Ik keek nog eens na welke stoel ik voor de volgende drie dagen zou moeten innemen, en probeerde mij alvast ietwat comfortabel te zetten. Ik had beenruimte - leuk - en ik kon tevens gebruik maken van het tafeltje en het zitje naast mij - nog leuker. Ik zat op de onderste verdieping, waar ook de chauffeur zat. Goed, dacht ik. Dan zit ik toch al met wat minder mensen samen. Het trapje naar boven was nog donker. Onderaan waren de lichtjes al aan, maar alles was stil. Ik zou het nu over een stilte voor de storm kunnen hebben, maar stilte wordt overschat en een storm kan vaak interessant zijn

- die vertrouwde metafoor is volgens mij stiekem ontoereikend, al klinkt hij ongelooflijk aanlokkelijk. Buiten hoorde ik vaagweg het gerol van plastic op beton en een opgewekte lach. De busramen waren getint. Zo kon je als passagier goed naar buiten kijken zonder dat de mensen aan de buitenkant je konden zien. Het leek alsof men dat had gedaan zodat zij die reeds op de bus zaten telkens al even konden kijken naar de nieuwe lading passagiers. Als je met twee of drie bent kun je dan al wat compacte en onschuldige vooroordelen met elkaar delen, terwijl de nietsvermoedende nieuwkomers langs de bus lopen. Ik zag vier mensen, vermoedelijk twee koppels. Ze hadden een iets ouder dan gemiddelde leeftijd, en het leek alvast niet de eerste keer dat zij een dergelijke uitstap hadden gemaakt. Ik weet niet waarom, maar die indruk gaven ze mij zelfs door de getinte busramen heen, en dat vermoeden werd even later bevestigd wanneer de twee koppels uitvoerig met elkaar - en natuurlijk voor de rest van de bus - babbelden over wat er de vorige reizen allemaal was gebeurd. Dat het toch goed was geweest, toen in Salou, en dat het zo'n goeie service was geweest, bijvoorbeeld.

Blijkbaar zouden we niet in rechte lijn naar Calais rijden. We hadden nog stopplaatsen, of *stops*, zoals Juul het zei, in Lier, Kontich, Sint-Niklaas en Nazareth. Misschien vergeet ik er eentje. Toen ik dat hoorde, vroeg ik mij af of de route die door deze plaatsen geïmpliceerd werd wel logisch was. Ik brak er mij niet lang het hoofd over. Oh, en ook in Zevekote, want daar zou onze gids, Bart, ons vervoegen. De twee koppels - ik kende nog steeds hun namen niet, maar ik meende wel al een "Marie" opgevangen

te hebben - produceerden bij de aankondiging van de gids een theatraal geluid van teleurstelling. Blijkbaar was Jan hun vorige gids geweest, en Bart kenden ze niet. Ikzelf geloof meestal in het voordeel van de twijfel, dus ik keek er naar uit om de mens te ontmoeten die ons de volgende drie dagen zou verblijden met zijn wijsheid over onze bestemming - ook al zou Jan waarschijnlijk even puik werk geleverd hebben. Voor we Bart zouden ontmoeten, echter, moesten we dus nog een aantal stopplaatsen aandoen om nog meer reisgenoten op te pikken. Ik nam het boek dat ik had uitgekozen voor óp de bus - die voor op de hotelkamer zaten veilig bij de rest van de bagage - uit mijn zak en deed het open waar ik de vorige nacht gestopt was. *The Essence of Buddhism*, door Jo Durden-Smith, zou mij vergezellen op deze reis, en ik hoopte dat ik, te midden van wat straks ongetwijfeld een lichte maar constante chaos zou worden, een beetje rust zou vinden in de wijsheid - de *Dharma* - van dit al dan niet fictief personage. De citaten die ik hier en daar zal delen komen allemaal integraal uit dat boek, al heb ik ze zelf - om tegemoet te komen aan die Belgische gemakzucht - graag vertaald. Er werd mij reeds op de voorkant van het boek verteld dat er *geen bewustzijn ontstaat zonder condities*. Dat zullen we nog wel eens zien zodra we daar zijn, dacht ik.

De condities leken mij in elk geval niet toe te lachen naarmate de bus meer en meer gevuld raakte. Het geluid nam toe, en natuurlijk nam de beschikbare lucht af. De ruimte werd dan ook snel gevuld met opmerkelijke en 's morgense geuren, van mensen en van ochtendeten. Ik hoorde aluminiumfolie krakelen,

en bedacht mij dat dergelijk geluid enkel de persoon die op het punt staat te eten zou kunnen bekoren. In eender welke andere situatie, voor elke andere persoon die niet persoonlijk betrokken is bij dat gebeuren, is het simpelweg niet te verdragen. Ondertussen hadden wij ook twee West-Vlaamse mannen opgepikt, en afgaande op hun nogal gelijkaardige lichamen en hun beider postuur waren zij overduidelijk broers. Ze namen net achter mij plaats. Nu - rond zo'n negen uur in de ochtend - hoorde ik achter mij blikjes die opengingen. De mannen - ik zou ze na zo'n kwartiertje gehoord te hebben steevast als "De West-Vlaamse Boeren" omschrijven, en daarmee betracht ik niets behalve een accurate omschrijving van hun afkomst en beroep te geven - lalden luidkeels tegen elkaar, en dat haast ononderbroken. Hun beider hoofden stonden nogal bol en leken opgezwollen van de drank. Hun brillen leken rotsvast op hun gelaat te zitten, hun huid hoopte zich lichtjes op over de overbelaste beentjes. Zuchtjes dun haar rustten op hun hoofden, en hun kalende kruinen vertoonden identieke patronen van resterende begroeiing. Eigenlijk leek het alsof zij bestonden uit bollen: hun buiken stonden bol, hun hoofden ook, hun neuzen leken op bollen én waren rood, en hun vlezige armen bolden uit de veel te strakke mouwen van hun veel te korte poloshirts. Ze deden me denken aan Diedeldie en Dom uit Alice in Wonderland. De ene was duidelijk de grote broer: zijn haar was grijzer en zijn bril had dikkere glazen. Ook zij vonden het nodig om tegen elkaar, en voor iedereen die het wilde horen, herinneringen op te halen aan hun vorige reizen. Zij waren, zo

bleek het, werkelijk overal geweest, en beaamden herhaaldelijk en gretig dat het dáár ook plezant was geweest, maar h́ier was het dan weer duur geweest, en ǵinds was het hotel natuurlijk niet wat het moest zijn, maar de omgeving had veel goedgeemaakt, dat snapt u wel. Die reizen hadden ze natuurlijk, net als de twee Antwerpse koppels, stuk voor stuk met deze eigenste busmaatschappij gemaakt, en dat kon ook Juul beamen. Daarnaast, en nu zult u begrijpen waar mijn speculatie over hun beroep vandaan komt, maakten zij er een zaak van bij elk veld dat wij voorbijreden - en tussen Brussel en Londen liggen heel wat velden - te vermelden wat voor gewassen erop werden geteeld en geoogst.

“Ah, kikt - ‘t è miskien maïs.”

“Joat, joat.”

“Dei goen al lank mei!” zou Juul iets later zeggen, als antwoord op de veelbetekenende blik die ik hem had gegeven toen de twee manzwijnen stomdronken de bus waren afgestrompeld om vervolgens vervaarlijk naar het hotel te zwalpen. Op dit moment, echter, nog ergens tussen thuis en Calais, begonnen de Boeren pas aan hun tweede blikje. In de zitjes naast hen waren ondertussen - ik weet niet meteen meer waar of wanneer het gebeurd was - nog twee mensen gaan zitten, nog een koppel. Zij waren bejaard en gaven tevens de indruk goed geoefende toeristen te zijn - de oude man droeg een rode short met een witte maar wat besmeurde T-shirt, met zijn witte sportkousen zo hoog mogelijk opgetrokken. Zijn vrouw had ook een shortje aan,

maar dan eentje met een blauw-paars bloemenmotief, het motief dat vroeger op de tafelkleden van mijn grootmoeder stond. Haar shirt, zonder mouwen, was - hoe kan het ook anders - wit. Zij hadden allebei de typisch verlepte armen van oude mensen, maar waren wel stevig gebruind. Beiden hadden zij hun petjes op, en de vrouw had een buideltasje waarin zij lustig aan het rommelen was. Haar man had een door de leeftijd uitgezakt en neergetrokken gezicht, en het leek dat hij ooit veel gewicht was kwijtgeraakt. Zijn huid had alle moeite van de wereld in de strijd tegen de zwaartekracht, en hij leek ook zelf - in het geheel - wat moe van het leven. Hoewel, toen ik zag hoe gretig hij naar de bierblikjes van de Boeren keek, leken zijn pretoogjes plots toch even vol leven en goesting te springen. Het zijn de kleine geneugten in het leven die ertoe doen. Tot zijn teleurstelling moest hij vaststellen dat er nog niets kon verkocht worden op de bus - Bart, de gids, ging de voorraad meebrengen, en we waren nog lang niet in Zevokote. De oude man zakte terneergeslagen achterover in zijn zetel, en staarde wat voor zich uit terwijl zijn vrouw ondertussen in een toeristisch boekje bladerde over Londen. Ze stootte hem zo nu en dan aan om iets aan te wijzen. Op dat moment scheen hij mij toe als zijnde een aangename mens, maar ik was tegelijk haast zeker dat hij die verwachting niet zou waarmaken. Hij deed me sterk denken aan iemand, maar ik kon niet zeggen wie dat dan moest zijn. Misschien iemand uit een vorig leven. Ik herdoopte het koppel al snel tot "de Toeristen".

Aangezien ik van iedereen - met eventuele uitzondering van Juul - het vroegste had moeten opstaan, begon de slaap mij toch

al wat te roepen. Een dutje zat er echter niet meteen in: de West-Vlaamse Boeren hadden na een aantal uur - en een ongeveer gelijk aantal blikjes - de onweerstaanbare dwang gekregen om liedjes te zingen. De ene had ingezet, de andere had vijf seconden lang gelachen en was daarna, misschien noodgedwongen of vanuit een plichtsgevoel, beginnen meezingen. Een greep uit hun arsenaal:

"Zi'je van Bru-hhe! Zetj' van ahtre! Mé zowwe zot van voren zoet da' toh ni hoan?! Want ze zegge damme zot zin, mo' da 'dis dwoaze proat, we zin verdroid zo zot ni' ofda'd onze mutse' stoat!"

Dat is het enige liedje dat ik herkende - de andere liedjes die ze zongen, en het waren er heel wat, daar kon ik de helft niet van verstaan. Hun gevoel voor melodie en toonvastheid was ook niet geheel foutloos ontwikkeld - een slechte opvoeding, denk ik dan - hetgeen het er niet makkelijker op maakte. De jongste broer kon ook niet altijd even goed meezingen, en telkens hij andermaal een couplet of zin niet kon afmaken, nam hij al grinnikend en hikkend een slok, terwijl zijn broer onverstoord, even luid en met een vochtige en wijd opengesperde laadklep verder lalde. Een van hen had een hardnekkige, natte en slijmerige hoest, waarmee hij zo nu en dan zijn zinnen onderbrak.

Overigens, de vier Antwerpenaren hadden nog geen moment gezwegen tegen elkaar; zij werden niet tegengehouden door de busliederen van onze West-Vlaamse compagnons. Een van de mannen was groot - heel groot - en was zo kaal als Juul. Hij had wel een langer hoofd, en zijn voorhoofd en nek hadden diepe en

veelvuldige rimpels. Hij lachte graag en vaak, maar vooral ook luid, en desondanks had hij een streng gezicht. Het was zo dat de vrouw van het ene koppel aan het gangpad zat, en de andere vrouw zich aan de ruit bevond. Zo zat de ene man dus evenzeer aan zijn respectievelijke ruit, en de andere aan het gangpad. Toch stonden zij erop gelijktijdige conversaties te voeren op onderling concurrerende geluidsniveaus, de mannen onderling en de vrouwen evenzeer met elkaar. Zij hadden het over vriendinnen - *Ah joa, Maria is al laenk ver'oast zenne!* - en over voetbal - *zo kunne' ze 't toch ni laenk mer trekke' ze, der moet iet' veraendere!* - alsook over het weer - *toch chance da' waalen' emme' vandoag!* - en, natuurlijk, over Londen. Ondertussen begon de relatief kleine ruimte te stinken naar het bier. Na verloop van tijd, vooral dan na een paar dagen, zou de geur stilaan veranderen in een mengelmoes van bierzweet en ongewassen pens. De geur leek vooral te ontstaan bij onze West-Vlaamse vrienden, al denk ik dat ook de oude Toerist zijn groezelig steentje heeft bijgedragen. Iedereen leek thans bezig te zijn op hun eigen manier, en ik probeerde hetzelfde te doen. De essentie van het boeddhisme, echter, leek nog niet volledig te kunnen doordringen onder zulke omstandigheden. Sommige zinnen moet ik haast zeven keer gelezen hebben, omdat er achter mij West-Vlaams gelal zoemde en er voor mij onbeduidend Antwerps gelul weerklonk. En voor ik beschuldigd zou worden van enigerlei vooroordelen te koesteren, maak ik graag duidelijk dat de afkomst van het gelal en gelul mij enigszins koud laat, maar dat ik minstens even graag duidelijk ben over wat er op een

gegeven moment plaatsvindt - op die manier kan iedereen zich volledig onderdompelen in de directe, effectieve en fysieke feitelijkheid van mijn gesitueerdheid. Op die manier zorg ik dus voor mijn eigen soort geklets. Of het nu Brussels gemakker blijkt te zijn, Waals gewauwel, dan wel Limburgse beuzelpraat of Oost-Vlaams gezanik - het blijft leuterpraat, los van de geografische origine van de woorden en hun gebruikers.

Omdat het mij duidelijk werd dat ik op dat moment maar weinig kennis of verlichting zou kunnen verzetten of verwezenlijken, begon ik een mentale opsomming te maken van de mensen die ik reeds de bus had zien opstappen. Er waren er die aan mijn aandachtige blik ontsnapt waren, maar enkelen waren mij opgevallen. Er was Peter, een van de weinige passagiers van wie ik de naam uiteindelijk zou te weten komen. Ik weet evenwel niet meer hóe dat gebeurd is, maar dat hij Peter heette, daar ben ik zeker van. Hij vertoefde nog net aan de jongere kant van de zogenaamde middelbare leeftijd, was groot en had een vriendelijke blik in de ogen. Doorheen de reis heb ik hem nooit zonder zijn blauwe regenjas gezien, zelfs niet binnen. Zijn onderlip bleef permanent onder de bovenlip genesteld, en hij leek zo steeds een onschuldige glimlach te etaleren. Later zou blijken dat die onschuld mogelijk wel enkel een dun laagje schijn zou zijn, maar zover zijn we nog niet - graag behoud ik toch ietwat de al wankele chronologie. Hij was alleen en had een notitieboekje bij hem, alsook een kleine, zilveren en ouderwetse digitale camera. Hiermee trok hij ongetwijfeld teleurstellende foto's van het landschap dat wij doorkruisten. Ik kon mij niet

inbeelden dat de foto's, waarop hij waarschijnlijk zelf ook stond omwille van de reflectie in de ruiten en het feit dat hij zijn lens vaak loodrecht op het glas richtte, mooie kunstwerken zouden zijn - maar ik ben dan ook geen expert. Toen de man tegen mij sprak, merkte ik meteen dat hij een delicate persoonlijkheid had. Dat wil zeggen, hij sprak zeer voorzichtig, twijfelend, op een wat kinderlijke toon en met grote ogen - andere mensen zouden eventueel kunnen beweren dat hij blijk gaf van een zogeheten "beperking", maar een dergelijk uitsluitend woord leek mij persoonlijk reeds van jongs af aan te bruut, te cru - te elitair. Hij was tenslotte een van de weinigen die deze reis helemaal alleen had aangevangen; alle anderen hadden compagnons nodig gehad om de reis enige schijn van betekenis te geven. Waarin werd hij dan beperkt? Wanneer we het emotionele en mentale landschap van de doordeweekse mens in acht nemen kunnen we besluiten dat zo goed als elk specimen een bepaalde beperking in zich draagt, al wordt die niet in elk geval medisch benaderd of benoemd. Peter zat voor de Toeristen, en voor hem zat een van de Antwerpse koppels - het andere koppel zat dus op de bank voor mij. Achter mij zaten dan de Boeren, om de benedenruimte helemaal af te maken. Nu dat ik erbij nadenk, kan dat eigenlijk niet kloppen. Ik ben zeker dat er achter de Boeren nog twee mensen zaten, maar daar heb ik de hele reis geen enkele interactie mee gehad. Als ik het mij goed herinner zaten daar een moeder en haar zoon - die laatste had zowat de hele reis op een kleine spelcomputer zitten tokkelen. Op een bepaald moment van de reis heb ik dit duo eraan herinnerd dat hun bagage nog in

de bus lag, maar dat was zowat de enige interactie die ik met hen heb gehad. Het zou zomaar kunnen dat ik nog iemand mis in de benedenruimte; misschien zat er nog iemand achter de Toeristen, maar in dat geval waren zij beslist oninteressant.

Onder de mensen die ik naar boven had zien gaan bevond zich nog een tweede ouder koppel. Deze man en vrouw leken net iets minder toerist dan hun leeftijdsgenoten, maar dat compenseerden zij door middel van een beslist hautaine houding. Deze houding zouden zij iets later, bij het naderen van het schip in Calais, ook bestendigen aan de hand van navenante acties. Ik noemde hen, voorlopig, de Snobs. Ook had ik twee vriendinnen opgemerkt die niet ouder dan twintig jaar oud konden zijn. Het leek dat zij zich mogelijk aan een jongere groep hadden verwacht; zij hielden zich vooral afzijdig en maakten een ongeïnteresseerde indruk. Zoals de jongeman verstokt op zijn spelcomputer vertoefde, leken zij aan hun mobiele telefoons gekluisterd. Daarnaast herinnerde ik mij een vriendelijke vrouw die met haar vermoedelijke dochter was opgestapt in Nazareth, en de hele benedenruimte vrolijk had begroet.

Ik besef nu dat ik tot nu toe zo goed als niets over mijzelf heb gezegd - alleszins niets over mijn fysieke voorkomen. Ik was op het moment van de reis een dertigjarige jongeman met onopvallend bruin en lang haar in een paardenstaart - of soms in een dikke knot op mijn hoofd - alsook een iets opvallender overgewicht. Ik had, als ik het mij goed herinner, de even volle baard waarover ik nu nog steeds beschik, waarin toen reeds grijze strepen te bemerken vielen. Verder is dat alles misschien niet

even relevant, maar zo kan u er zich toch een iets vollediger beeld bij indenken. Het feit dat ik een busreis had uitgekozen, in tegenstelling tot een vliegreis, kwam overigens voort uit praktische overwegingen: mijn oren zijn zo gevoelig dat ik minstens drie dagen half doof ben na een vliegreis van amper een uur. En neen, kauwgom werkt niet. Dat ongemak wilde ik mijzelf andermaal besparen - al was ik het even inherente ongemak van een krappe busreis blijkbaar vergeten. Die andere optie, met de trein door een ondergrondse tunnel, was voor mij nog steeds onmogelijk.

Tijdens het rijden had Juul ons het reisplan uit de doeken gedaan. Nu dat we de laatste officiële "stop" voorbij waren, restte er ons enkel nog Zevekote, de verblijfplaats van onze gids, Bart. Die zou ons opwachten net na een afslag, zodat wij meteen weer de baan op zouden kunnen. Toen we daar aankwamen stond er echter niets of niemand op de berm naast de weg. Een volle tien minuten later, toen het gemor van de reizigers luider en frequenter de kop opstak, zag ik een moderne terreinwagen aankomen, waaruit een net iets minder modern ogende man stapte. Hij was reeds op leeftijd maar was, afgezien van het bescheiden bierbuikje onder een roze polo, ogenschijnlijk fit. Bart had zilvergrijs haar, hetgeen zich in een welbekend kalend patroon op zijn schedel had gedrapeerd. Bovenaan bleven er enkele verloren haartjes over, en enkel langs de zijanten en achterkant vertoonde zijn kruin een schim van vergane glorie. Een even zilvergrijze en imposante snor maakte zijn tronie af, en nadat Juul enkele bakken voorraad - vermoedelijk eten en drinken -